

رئیس - تصویب شد - راپورت راجع با آقای سردار معظم کردستانی سابقاً قرائت و طبع و توزیع شده اگر مخالفی هست اظهار نمایند؟ (اظهار شد کسی مخالف نیست).

رئیس - رای میگیریم آقایانیکه نمایندگی ایشانرا تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد - چون جلسه را دو ساعت بغروب مانده خبر کرده بودم و معلوم شد بعضی از آقایان نمایندگان مطلع نبودند و دیر تشریف آوردند وعده کافی نبود این بود که جلسه خیلی دیر تشکیل شد حالا هم چون خیلی از شب گذشته اگر آقایان موافق باشند جلسه را ختم بکنیم - (جمعی تصدیق کردند) - و چون فردا روز سال وفات مرحوم مغفور میرزای شیرازی اعلی الله مقامه است و در مسجد سلطانی از دو ساعت بغروب تا سه ساعت از شب گذشته مجلس ترحیم خواهد بود و نظر با احترام روز وفات آن مرحوم اگر آقایان موافق باشند جلسه فردا تشکیل نشود - (عموم نمایندگان تصدیق کردند) آقایان هم البته تشریف آورده و شرکت خواهند کرد - (بعضی اظهار داشتند البته همه شرکت خواهند کرد) جلسه آتی به هم روز سه شنبه چهار ساعت قبل از ظهر خواهد بود (مجلس دو ساعت از شب گذشته ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - مؤتمن الملك

جلسه ۱۰

صورت مشروح مجلس صبح یوم

سه شنبه چهارم ذی حجه ۱۳۳۹

مطابق ۱۷ برج اسد ۱۳۰

مجلس دو ساعت قبل از ظهر در تحت ریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید .

صورت مجلس لیل یکشنبه دوم را شاهزاده نصرت الدوله قرائت نمودند .

رئیس - نسبت بصورت مجلس اعتراضی هست؟ (گفته شد خیر) صورت مجلس تصویب شد .

شب یکشنبه دو جلسه منعقد شد خیلی منتظر شدیم که عده کافی شود بالاخره عده ۴۵ نفر شد و برای مذاکرات کافی بود بعد معلوم شد در موقع رای گرفتن یک نفر از آقایان نمایندگان خارج شده و آقایان متشیانهم ملتفت این امر نشده بودند راجع به پنج فقره اعتبارنامه در اینجا خوانده شد و رای گرفته و تصویب شد تماماً باطل بوده است خواستم این مسئله را بعرض آقایان برسانم که در جلسه بعد این امر را اصلاح و ترمیم کنند (بعضی گفتند صحیح است)

رئیس - آقای آصف الممالک (احضار) راپورتی است راجع به آقای مدرس باید قرائت شود . (آقای آصف الممالک برای قرائت راپورت در محل نطق حاضر شدند)

شیخ الاسلام - بنده عرض میکنم چرا جلسه بعد ؟

رئیس - شما تازه تشریف آورد هاید و از نظامات مجلس مطلع نیستید .

شیخ الاسلام - خوب است بفرمائید تا مطلع شوم .

رئیس - بایستی اول اجازه بخواهید آنوقت حرف بزنید .

شیخ الاسلام - یک مرتبه دست بلند کردم و اجازه خواستم جوابی داده نشد .

رئیس - مطلبی دارید اظهار نمائید .

شیخ الاسلام - عرض این است که فرمودید آن اعتبارنامه های پنجگانه که باطل شده است جلسه بعد در آنها رای گرفته میشود دلیل اینکه جلسه بعد در آنها رای گرفته میشود چه چیز است ؟

رئیس - برای اینکه آقایان ملتفت این امر نبودند در هر امری که پیش می آید باید قدری تأمل بشود بعد اقدام بشود بهتر است (تصدیق کردند)

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله راجع باین مطلب است ؟

حاج شیخ اسدالله - بلی . ممکن است جزء دستور همین جلسه شود و بعد از خواندن اعتبارنامه ها رای گرفته شود .

رئیس - اگر اصراری در این کار دارید پیشنهاد بفرمائید تا رای بگیریم .

حاج شیخ اسدالله - چشم .

رئیس - (خطاب به آقای آصف الممالک بفروانید)

(آقای آصف الممالک راپورت شعبه چهارم را راجع به نمایندگی آقای مدرس بمضمون ذیل قرائت نمودند)

چون بر طبق صورت مجلس انتخابات طهران آقای حسینعلیخان نواب وزیر مختار مقیم برلن که یازدهمین نماینده طهران و توابع آن محسوبند و با اکثریت ۳۱۷۲ رای از ۱۱۸۰۳ رای انتخاب کنندگان حوزه مزبور به نمایندگی تعیین شده اند بموجب تلگرافاتی که از ایشان بوزارت خارجه رسیده و سواد مصدق آن در دوسه انتخابات ضبط است از نمایندگی استعفاء نموده و ماده ۴۳ قانون انتخابات نظر باینکه هر گاه نماینده قبل از گرفتن اعتبارنامه قبول نمایندگی ننماید از بقیه منتخبین آن حوزه کسیکه نسبتاً حائز اکثریت است به نمایندگی تعیین میشود و بر حسب دفاتر ثبت آرائیکه از انتخابات طهران موجود است پس از آقای نواب اکثریت اول شامل مرحوم آقای سیدحسین اردبیلی و ثانی مرحوم حاجی محمدتقی شاهرودی بعد از آن آقای ملک الشعراء بوده است که اولی دارای ۳۹۹۲ رای و دومی دارای ۲۹۹۰ رای و سومی دارای ۲۸۶۹ رای ثابت بوده اند و چون مدلول ماده ۴۳ شامل حال آن دو نفر نیز گردیده باین معنی که هر دو قبل از قبول نمایندگی و

دریافت اعتبارنامه وفات نمودند ناچار بر حسب ماده مزبور شخصی که بعد از دو نفر متوفی حائز اکثریت است باید به نمایندگی تعیین و معرفی شود و بهمین جهت وزارت داخله در ۹ جدی ۱۲۹۹ مطابق ۹ ربیع الاول ۱۳۳۹ که بر حسب اراده ملوکامه افتتاح مجلس چهارمین دوره تقنینیه را میخواست در آتیة نزدیک اعلام نماید بایالت طهران نوشت که چون آقای حسینعلیخان نواب از نمایندگی استعفاء داده اند معلوم دارند و از هر کس از منتخبین بعد از ایشان حائز اکثریت بوده هیئت نظار مرکزی مراجعه شود اعتبارنامه نمایندگی او را تهیه و توسط وزارت داخله بداراره مباشرت مجلس شوری اعلام گردد و از ایالت طهران در ۲۲ جدی ۹۹ بوزارت داخله مینوسد که چون اکثریت بعد از آقای نواب شامل حال مرحومین آقا سید حسین و حاج محمدتقی نموده و آنان نیز قبل از قبول وفات یافته اند و (آقای ملک الشعراء هم که آراء ثابته ایشان بر آراء ثابته آقای مدرس مقدم نموده و در آن تاریخ به نمایندگی بجنورد معرفی و اعتبارنامه دریافت کرده اند)

لهذا اکثریت شامل آقای مدرس است و ایشان را به نمایندگی معرفی مینماید و در همان اوقات وزارت داخله با آقای مدرس نمایندگی ایشان را اعلام ورد یا قبول را استعلام می کند و معظم له قبول نمایندگی را بوزارت داخله اظهار و بر حسب مراسله از وزارت داخله به ایالت طهران مقرر میشود که انجمن نظار را جمع و تعیین تکلیف اعتبارنامه آقای مدرس را معلوم و بوزارت داخله اطلاع بدهند . اقدام این امر با قضایای نودروزه کودتایصادف و تعیین این تکلیف در بوته اجمال مانده است تا در اواخر رجب گذشته که موجبات افتتاح مجلس فراهم میشود مجدداً از وزارت

داخله بحکومت طهران مراجعه و حضور آقایان نظار و مدارک اعتبارنامه را حاضر مینماید حکومت نیز آقایان نظار را بدفعات دعوت و پس حضور قضیه را مطرح بحث قراردادده مطابق دوفقره نوشته که یکی در تاریخ ۱۵ شوال گذشته و دیگری در تاریخ ۲۳ شهر مزبور است هیئت نظار پس از مراجعه بجواب های آقای نواب که توسط وزارت خارجه بوزارت داخله مخابره شده نظر باینکه در جواب های مزبوره تصریح بکلمه استعفاء نشده استعفای قطعی را استنباط نموده و از آن رو از دادن اعتبارنامه احتیاط ورزیده و استعلام مجدداً از آقای نواب بحکومت طهران پیشنهاد مینمایند و بهمین تفصیل از حکومت طهران بوزارت داخله و از وزارت داخله بمقام ریاست مجلس شورای ملی حاکی از این است که از جواب های سابق و لاحق آقای نواب و اطلاع از جریان امور استعفای آقای نواب را کاملاً وزارت داخله استنباط نموده و مخابره و استعلام مجدداً را ضرور ندانسته است .

هیئت رئیسه مجلس شورای ملی نیز بر حسب وظیفه قانونی رسیدگی و حکمیت مسئله را بموجب

ماده ۴ و ماده ۱۴۷ نظامنامه داخلی شعبه ۴ رجوع و محول داشت علیهذا شعبه ۴ رسیدگی و تحقیقات واقع که در اطراف قضیه بعمل آورده و در جلسات عیدیه تبادل نظر نموده بالاخره در سیم ذیقعد ۳۹ رأی قطعی خود را بر شرحی که اظهار میشود به مجلس شورای ملی عرضه میدارد بنا بر این در مرحله اولیه که انتخابات تهران خانم یافته است ولایات طهران مراتب را بوزارت داخله اطلاع و نمایندگان حوزه انتخابیه طهران را معرفی نموده راجع به نمایندگی آقایان مهاجرین که در خارج بوده اند لزوم اطلاع بآنها را از رد و قبول نمایندگی پیشنهاد می کنند و در همان تاریخ وزارت داخله بوزارت خارجه مراجعه و مرحوم علاء السلطنه تلگرافی که حاکی از نمایندگی آقایان تقی زاده و سلیمان میرزا و مساوات و آقا میرزا طاهر و خود نواب است به آقای حسینی خان مخایره و در آخر تلگراف مزبور نظر دولت را که استقرار آقای نواب بر مقام نمایندگی مختار دولت علیه در برلن باشد بایشان خاطر نشان نموده و اظهار میدارد که بواسطه اهمیت موقع نظر دولت بر این است که جنابعالی از قبول نمایندگی استعفاء و خدمات مهم تری را در آنجا عهده دار باشید و در جوابی که آقای نواب در آن تاریخ بوزیر خارجه میگویند نظر دولت را که حاوی استعفاءی خودشان از مقام نمایندگی است تصدیق مینمایند که همین جواب برای اطلاع مجلس درج میشود (وزارت خارجه تقی زاده سلیمان میرزا • مساوات • میرزا - طاهر و کالت را قبول و در باب خود بنده نظر دولت را تصدیق ولی با نرسیدن مقرری تکلیف چیست و هجدهم ربیع الآخر ۱۳۳۶ حسینی) در تاریخ ۲۶ شهریور مزبور مرحوم علاء السلطنه بر حسب مدلول جواب آقای حسینی خان (نواب) در جواب ایشان مجدد تلگراف ذیل را مخایره مینماید (حسینی خان نواب در خصوص تقی زاده • سلیمان میرزا طاهر بوزارت داخله اطلاع خود جنابعالی موافق صلاح مملکت باید در برلن بمانید مقرری هم بزودی خواهد رسید علاء السلطنه) هر چند از جواب مزبور تصدیقی که راجع به نظر دولت در توقف برلن و استعفاءی از و کالت آقای نواب نموده بخوبی واضح است که ایشان باقی بودن در مقام خود و استعفاءی از نمایندگی مرجع شمرده و به همین عزیمت باقی بوده اند باین حال در نهم ربیع آخر ۱۳۳۹ که بنای افتتاح مجلس بوده است از وزارت مجدداً به آقای نواب مراجعه و برای اینکه افتتاح مجلس را در نیمه دسامبر مقرر داشته بودند تلگرافاً بایشان اخطار میشود که چنانچه ایشان و آقای تقی زاده قبول نمایندگی را نموده اند بفوریت اعلام داشته زودتر حرکت نمایند و در این مخایره اشعار برجنان توقف ایشان در برلن نشده بلکه رد و قبول را موکول به رأی خود ایشان گذارده نهایت لزوم حرکت را اخطار کرده اند مجدداً آقای نواب بشرح ذیل جواب میدهد بعد عنوان نمره ۸۷ زیارت آقای تقی زاده و کالت را قبول کردند متمنی هستند اعتبار نامه ایشان را از مجلس گذرانیده بفرستید منتظر هستند وسائل مسافرت قدری سهل تر شود بواسطه بی ترتیبی راه ها و ضعف بنیه حرکت فوری را لازم میدانید بواسطه همین مشکلات از قبول و کالت معذور هستم حسینی از ملاحظه و تطبیق این سؤال جوابها و تصدیق اول آقای نواب نظر دولت را باینکه استعفا

از نمایندگی نموده و در مقام خود بر قرار بماند و جواب ثانوی که اشعار میدارد آقای تقی زاده و کالت را قبول و منتظر گذشتن اعتبار نامه و تسهیل وسائل حرکت هستند ولی من بهمین جهت از قبول و کالت معذور • بخوبی واضح است که آقای نواب از قبول نمایندگی معذرت جسته و فی الحقیقه استعفا را در تلو عبارات دیگری گفته اند و هیچ محتاج نبوده که کلمه استعفاء را در جواب بگویند چه اگر نظر ایشان فی الحقیقه قبول و کالت بوده همان طور که آقای تقی زاده حرکت خود را مشروط قرار داده ایشان در صورتیکه بعد از جواب اول تردیدی در قبول نمایندگی حاصل کرده بودند ممکن بود بگویند منم بفلان ترتیب برای حرکت حاضر تا چه برسد باینکه مصرحاً بگویند بهمان جهت از قبول و کالت معذور هستم بنا بر مراتب معروضه شعبه چون از جواب های آقای نواب و دیگر اطلاعات خارجی استعفاءی قطعی ایشان را را استنباط نموده مسلم میدانند و بشرحیکه در تفرقه راپورت اظهار شده پس از اظهارات از آقایان فوق الذکر اکثریت شامل آقای مدرس میباشند لهذا شعبه نمایندگی آقای مدرس را از حوزه انتخابیه طهران و توابع که با اکثریت ۲۸۲۹ رأی ثابت از ۱۱۸۰۳ رأی انتخاب کنندگان حوزه مزبور است تصدیق وصحت انتخابات ایشان را با اتفاق آراء رأی می دهد •

رئیس - نسبت به راپورت مغالفتی هست یا نه؟

سلیمان میرزا - بنده مخالف نیستم یک پیشنهادی نسبت به راپورت دارم اگر اجازه بفرمائید چون تعیین دستور مجلس با خود مجلس است همیشه میتواند دستور را تغییر و تبدیل بدهد این راپورت خیلی مشروح و مفصل است و مخصوصاً جمله اخیر آن که نوشته بودند (بواسطه باره اطلاعات خارجی) اینست که بنده تصور میکنم قدری دقت در آن لازم است و بدون اینکه بنده اظهار مخالفت بکنم عرض میکنم که هنوز اطلاع کامل از جریان این مطلب که در راپورت پیچیده نوشته شده بود ندارم بنابراین آقایان رفقا پیشنهاد میکنم که اگر ممکن است این موضوع را به جلسه آتی موکول بفرمائید تا بنده فرصتی پیدا کنم شعبه رجوع کنم و دوسیه را بخوانم بعد از روی اطلاع کامل اظهار عقیده بکنم.

مستشار السلطنه - بنده این نظریه حضرت والا را بی موقع میدانم بجهت اینکه راپورت کاملاً قرائت شده حالا اگر نظریه دارند و در معنی مغالفت دارند باید او را پیشنهاد کنند.

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه نطق)

سلیمان میرزا - بنده هیچ نظریه نداشتم و پیشنهادی کردم و عرض کردم که بموجب نظام نامه داخلی مجلس حق دارد دستور خودش را تغییر بدهد اگر آقایان و کلاه اکثریت مجلس باین پیشنهاد بنده مساعدت می کنند این راپورت بماند برای جلسه آتی اگر مساعدت نمیکند مثل سایر پیشنهادها حکمیت با اکثریت است •

رئیس - آقا سید یعقوب (اجازه نطق)

آقا سید یعقوب - این راپورت گمان میکنم هیچ وجه مقتضی ندارد و مخصوصاً آن عبارتی را که آقای نواب در جواب گفته اند : من از قبول و کالت معذرت می خواهم کافی است و باین تصریح بی جهت اسباب شبهه برای حضرت والا شده ما محتاج اطلاعات خارجی نیستیم صریح تلگراف این است که من از قبول نمایندگی معذرت می خواهم بعد از اینکه این عبارت باین صراحت در تلگراف شده است دیگر گمان نمیکند جای شبهه باقی باشد و گمان می کنم مطابق فرمایشی که آقای مستشار السلطنه فرمودند مسئله مخالفت باشد والا راپورت جامع است •

آصف الممالک - مخبر شعبه - عرض می کنم بقدریکه لازم بوده است در جریان انتخابات طهران و استعفاءی آقای نواب و تحقیقاتی که راجع با اکثریت آراء نسبت بایشان باشد و موضوع اینکه این استعفا واقعاً استعفاء بوده است بعبارت دیگری ذکر شده است یا خیر تمام این تحقیقات در شعبه شده و بقدر کافی در راپورت توضیحات داده شده است اما آن کلمه که میفرمائید (بواسطه تحقیقات خارجی) بلی تحقیقات خارجی این بوده است که از بعضی از آقایان مهاجرین که تحقیقات شده اظهار داشتند که آقای نواب از همان وقت هم مایل آمدن نبودند نظریه دولت را راجع بتوقف در آنجا تصدیق کرده بودند باین جهت در سایر ترتیبات راپورت هم بنده تصور نمیکند که محتاج بتوضیحات و مطالعات باشد حالا اگر آقایان پیشنهاد آقای سلیمان میرزا را بپذیرند آن موضوع دیگری است.

رئیس - آقا سید فاضل (اجازه)

آقا سید فاضل - بنده چون عضو شعبه چهارم هستم عرض می کنم که آنچه آقای آصف الممالک مخبر شعبه بیان فرمودند در واقع اخبار از عقیده شعبه بوده ولیکن چون شاهد زاده سلیمان میرزا بمجلس پیشنهادی نمودند لازم دانستم بعضی چیزها را عرض بکنم خلاصه راپورت دو مسئله است یکی اینکه آقای مدرس بعد از فوت دو نفر منتخبین طهران اکثریت دارند و یکی اینکه آقای حسینی خان استعفاء داده اند انتخاب آقای مدرس هم جزء انتخابات طهران است روش و طرز انتخابات طهران نسبت بتمام نمایندگان طهران یکی است منتهی گفتگوئی که راجع بآقای مدرس هست دو چیز است یکی اینست که دو نفر فوت شده است نوبت بایشان رسیده است و یکی هم آقای حسینی خان نواب استعفاء داده اند استعفاءی آقای عبارت معذور یا معذرت می خواهم ذکر شده است و این کنایه است که ابلغ از تصریح است بعقیده بنده اگر آقای نواب اظهار میکردند مستعفی هستم قریب بترکت نبود گمان می کنم که این یکی از موافقی است که کنایه ابلغ از تصریح است و هیچ محتاج بتجدید نظری نیست.

رئیس - پیشنهادی که آقای سلیمان میرزا کردند این بود که این راپورت بماند برای جلسه دیگر

حالا در این باب رأی میگیریم •

جلیل المملک - بنده توضیح می خواهم •

رئیس - از آقای مخبر •

جلیل المملک - بلی •

رئیس - بفرمائید •

جلیل المملک - بعد از آنکه وزارت داخله مراجعه کرده است بمجلس ...

رئیس - فعلاً در اصل موضوع مذاکره نیست می خواهم راجع باین پیشنهاد رأی بگیریم که امروز نسبت به راپورت رأی گرفته شود یا بماند برای جلسه دیگر آقایانی که عقیده شان این است که امروز رأی گرفته شود قیام فرمایند (اغلب قیام کردند)

رئیس - تصویب شد حالا دیگر آقای جلیل المملک توضیح بخواهند بفرمایند •

جلیل المملک - از آقای مخبر شعبه توضیح می خواهم اینست که در راپورت می نویسند از حکومت رجوع بوزارت داخله شده و از وزارت داخله بریاست مجلس می خواهم بدانم بعد چه اقدام شده است •

آصف الممالک - اگر راپورت درست دقت شده بود گمان می کنم تمام این توضیحات در راپورت داده شده بعد از اینکه بعضی اعضاء انجمن از کلمه معذور هستم استعفاءی ایشان را نفهمیدند باین جهت از ایالت طهران تقاضا کردند که در تانی تلگرافاتی بآقای نواب بشود که ایشان کلمه استعفاء را صریحاً در ضمن تلگرافشان بگویند از حکومت طهران بوزارت داخله مراجعه میشود وزارت داخله چون خودش استعفاءی ایشان را استنباط کرده بوده خود را محتاج باین تجدید تلگراف بدانسته مراجعه کرده اند بهیئت رئیسه مجلس و چون از طرف رئیس هم شعبه رجوع شده است و شعبه هم محتاج ندیده است که تجدید تلگراف و تجدید سؤال بشود زیرا از جواب آقای نواب چنین مستفاد میشود که ایشان توقف در آنجا را اولی دانسته اند و از و کالت هم خودشان را معذور داشته اند

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه نطق)

سلیمان میرزا - چون همه آقایان بهتر از بنده می دانند که در اطراف این مسئله در داخل خارج چه صحبت ها میشود بنده خواستم با کمال نزاکت تقاضا بکنم که مجلس رأی را بجلسه آتی موکول نماید تا بنده از روی اطلاع حرف بزنم و رأی بدهم چون متأسفانه آقایان و کلاه رأی ندادند بنابراین از یک حق و کالتی که می خواستم از آن استفاده کنم عرض می کنم مخالفم تا مطالعات خود را بکنم پس مذاکرات میماند بجلسه آتی منتهی آنوقت می خواستم اینکار باز را کت شده باشد •

رئیس - این اظهارات بارای مجلس تناقض دارد چون رأی گرفتیم که امروز رأی گرفته شود لهذا قبلاً میبایستی بفرمائید مخالفم باین ملاحظه بنده مجبور رعایت مواد نظامنامه داخلی را بکنم (جمعی تصدیق کردند)

سلیمان میرزا - در این خصوص دوماده

نظامنامه است که بایکدیگر مزاحمت دارد و معلوم نیست تفسیر چه چیز است در نظامنامه داخلی این مسئله هم مسکوت عنه است یکمرتبه این است که بنده می گویم مخالفم میماند برای جلسه آتی و یک دفعه بموجب رأی مجلس حالا که پیشنهاد بنده رد شد در هر حال بنده خوشبختانه یا بدبختانه مثل دوره های سابق در اقلیت هستم یعنی اگر دوره های سابق در اقلیت بودم ایندفعه در اصل قلیل هستم و محققاً هر پیشنهادی بکنم رد میشود • اما بنده که یک نفر و کلیل طهران هستم استدعا کردم و می خواستم از برای کسی که بامن در دوره انتخابیه بوده است بعد از مطالعات بسیار از روی صحت و دقت رأی بدهم این خواهش بنده را اگر قبول نمی کنند (چنانچه قبول هم نکردند) اختیار با خودشان است و چون بی اطلاع هستم مخالف هستم و رأی نخواهم داد •

رئیس - مطالبی را که میفرمائید صحیح یا سقیم بنده حق اظهار رأی ندارم بنده بایستی آنقدریکه میتوانم آقایان را وادار بکنم که نظامنامه را رعایت بکنند (صحیح است) اگر مخالفتی داشتید میخواستید قبلاً بفرمائید (صحیح است) بعد از این که رأی داده شد که امروز باید رأی گرفته بشود دیگر نمیتوان به تأخیر انداخت • بماند برای عصر رأی بدهند ولیکن برای روز دیگر نمیشود چون آن رأی مجلس با این اظهارات مخالف است (گفته شد صحیح است) •

سلیمان میرزا - بنده باز تکرار میکنم که هیچ منظور و اصراری در این مسئله ندارم که امروز عصر باشد یا فردا چند ساعت وقت می خواهم که دوسیه را با حضور مخبر شعبه مطالعه کنم • اگر اکثریت مجلس این چند ساعت وقت را بمن نمیدهند مختارند اگر میبندند از روی دقت مطالعه میکنم و رأی میدهم البته وقتی که وقت ندادند مطابق نظامنامه داخلی اطاعت اکثریت را میکنم •

رئیس - آقای حاج آقا (اجازه نطق) •

حاج آقا - بنده تصور میکردم که بعد از گرفتن رأی دیگر این مذاکرات تمام شده چنانچه خود شاهد زاده هم این مطلب را تصدیق فرمودند که عجلتاً نظریه اکثریت برای رأی گرفتن امروز بوده و خودشان میدانند که این اظهارات چندان تأثیری در تغییر اکثریت و وضعیت رأی نمی کند و خوب بود ایشان هم همان نزاکت را حفظ میفرمودند لکن بنده برای جمع بین دو نظریه تقاضا میکنم که اکثریت با بنده و حضرت والا مساعدت کنند و رأی را بگذارند برای بعد از نطق - چون حضرت والا هم برای مراجعه و دیدن يك دوسه ساعت بیشتر وقت لازم ندارند مگر اینکه بخواهند تحقیقات از خارج بکنند والا اگر نظریه ایشان مراجعه دوسیه است ممکن است حالا تشریف ببرید در شعبه دوسیه هم حاضر است ملاحظه بفرمایند زیرا که صورت جریان انتخابات طهران نسبت

به آقای مدرس همان صورتی است که راجع به انتخاب خود حضرت والا است فقط چیزی که هست انتخاب و تعیین اکثریت آقای مدرس بعد از استعفاءی آقای نواب است آقای نواب هم اشکالی در تلگرافشان نیست منتهی بعضی از اعضاء انجمن نظارت ...

رئیس - داخل مطلب شدید • در اصل مطلب نمیخواهم حرف بزنم •

حاج آقا - بلی داخل مطلب شدم مقصودم این بود که شاهد زاده حالا میتوانند بروند در شعبه تلگراف آقای نواب را به بینند و مطلب را استنباط کنند اگر چه نظرشان بمراجعه دوسیه است همانجا به بینند و نیم ساعت هم برای ملاحظه آن کافی است.

رئیس - بنده خواستم پیشنهاد کنم که این مسئله و آن پنج فقره که در جلسه قبل رأی گرفتیم و باطل بوده است بماند برای بعد از نطق امروز حالا اگر آقایان موافقت نسبت به تمام اینها بعد از نطق رأی گرفته شود (بعضی تصدیق کردند) •

قلین - بنده عرضی دارم •

رئیس - بفرمائید •

قلین - نسبت به تعویق اعتبار نامه آقای مدرس شرط قبول متقاعد شدن آقای سلیمان میرزا است اگر این مقدار وقت یعنی نیم ساعت برای ایشان کافی است ماهمه موافقم اگر کافی نمیدانند و زیادتیر وقت بخواهند خوب است معین فرمایند و راجع بآن پنج فقره که فرمودید بنده موافق هستم •

سلیمان میرزا - بنده فقط مخالفتم از نقطه نظر اجبار بود که به بنده وقت بدهند از روی وقت دوسیه را بخوانم و از مخبر شعبه در آنجا قدری تحقیقات بکنم • عده چیزی که هست می خواهم اطلاعاتی حاصل بکنم که چرا انجمن نظار اعتبارنامه نداده اند بدو این را بدانم بعد از روی اطلاع عرض کنم خواه در نیم ساعت اینکار بشود خواه زیادتیر فقط يك مقدار وقتی می خواهم که تحصیل اطلاعی بکنم •

آصف الممالک - گویا بنده فراموش کرده بودم که علت رأی ندادن آقایان نظار را در راپورت بعرض آقایان برسانم و دوقدر نوشته از آقایان نظار موجود است که مدلول این دو نوشته اینست که از کلمه معذور هستم استنباط استعفاء نمی کنند و چون استنباط نمی کنند علیهذا بهتر میدانند استعمال ثانوی بشود هیچ علت دیگر ندارد صورت آراء هم باتمام دفاتر در شعبه موجود است علت دیگری هم که بتواند نظر آقایان را در اعتبارنامه به تعویق بیندازد موجود نبوده است حالا اگر حضرت والا به راپورت و توضیحاتی که بنده دادم قانع هستند با آقایان نمایندگان موافقت می کنند و اگر قانع نیستند منوط به نظریات آقایان نمایندگان است.

رئیس - دیگر مخالفی نیست؟ (گفتند خیر)

پس آقای سلیمان میرزا اگر نیم ساعت را کافی نمیدانند پیشنهادی بکنند که این مسئله بماند برای عصر امشب بنده رأی بگیرم والا مذاکراتی که در اطراف این مسئله شده است کافی است •

سلیمان میرزا - همان طور که حضرت رئیس فرمودند کاملاً آقایان متشکر می‌شوم و اگر هم مساعدت نمیفرمایند بستم برای مبارک خودشان است.

آقای مدرس - (اجازه خواستم).

رئیس - مخالفید یا موافق.

مدرس - حق دفاع که دارم.

رئیس - بفرمائید.

مدرس - بنده مکرر از آقای رئیس استدعا کردم که اعتبار نامه بنده را بآخر اعتبار نامه های بیندازند یعنی بعد از اینکه تمام اعتبار نامه های آقایان و کلا را خواندند اعتبار نامه مرا بخوانند ولی چون آقایان به بنده خیلی التفات داشتند خواستند زود بگذرد و اتفاقاً امروز شد و چون این کار مختص بخودم است (اگر تا بحال کسی پیدا نشده کدراج با اعتبارنامه خود در این مجلس دفاع کند و بعد از این هم پیدا نخواهد شد) لکن بنده عرض میکنم در این مذاکراتی که میشود دو مسئله است یکی اجمال کلمه معذرت است که منشاء این حرفها شد ...

رئیس - قبل از اینکه داخل در مطلب شویم میخواهم به بینم که این مسئله بماند برای جلسه عصر یا خیر.

مدرس - میخواهم توضیحی عرض بکنم بعد از آنکه مجلس شورای ملی رأی داد که این رأی حالا باید گرفته شود.

قانوناً هیچ کس حق مخالفت ندارد (گفته شد صحیح است) مخالفتی که قانون اجازه نداده است بد است و عقب انداختن این امر خلاف صریح قانون و نظامات مجلس است مگر اینکه یک قانون علیحده مجلس وضع کند والا باید حالا رأی گرفت و این مخالفت بی اثر است.

رئیس - آقای سردار معظم خراسانی (اجازه نطق) **سردار معظم** - اولاً تصور میکنم رأیی که مجلس داد مربوط به امروز بود نه حالا برای اینست که در این مجلس گفته بشود که اکثریت مطابق تصمیمات قبلی خودش رفتار میکنند و برعکس همه بدانند که هر اکثریتی که در مجلس تشکیل می شود فقط پاینده بانشر پیشنهاد است و نظر دیگری ندارد لهذا بنده با پیشنهاد شاهزاده سلیمان میرزا موافقت میکنم و نظامنامه داخلی مجلس هم بهر یک از افراد نمایندگان حق میدهد که با هر اعتبارنامه که می خواهند مخالفت کنند. شاهزاده سلیمان میرزا ابتداء خواستند بایک نزاکتی مخالفت کنند و بالاخره اظهار مخالفت نمودند مطابق نظامنامه داخلی باید این مطلب موکول به جلسه بعد میشد ولی چون نسبت باین مطلب رأی داده شده باید هر دو طرف قضیه مراعات شود باین جهت طبیعی ترین طرفش این است که جلسه بماند برای عصر و مخصوصاً بنده یکی از موافقین صحت انتخاب آقای مدرس هستم زیرا که این انتخاب چه از نقطه نظر جریان انتخابات و چه از نقطه صلاحیت منتخب صحیح بوده و محل تردید نیست ولی برای اینکه هیچ

شائبه و هیچ سوء تفاهمی بر این زمینه باقی نماند ما باید بتمام مخالفین اجازه بدهیم بهر نحوی که خواهند بانهایت آزادی مخالفت خود را اظهار نمایند (بعضی تصدیق کردند) و ما باید با آقایان موافقت بکنیم که در مجلس شورای ملی هر یک از نمایندگان بخواهند استفاده از حق خودشان بکنند و از همین نقطه نظر بنده هم کاملاً با شاهزاده سلیمان میرزا موافق هستم.

رئیس - پس رأی می گیریم که این رایوروت بماند برای جلسه عصر یا خیر ؟ آقایان تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با کثرت ۳۵ رأی تصویب شد بمیانند برای جلسه عصر.

آقای آصف الممالک - (احضار برای قرائت رایوروت)

آقای آصف الممالک - در محل نطق حاضر رایوروت شعبه چهارم را راجع بنمایندگی آقای میرزا طاهر تنکابنی بمضمون ذیل قرائت نمودند شعبه چهارم در تاریخ ۳ ذیقعد ۱۳۲۹ بشرحی که در رایوروت نمره ۷ خود راجع بملاحظه صورت مجلس انتخابات طهران و حوزه انتخابیه آن به مجلس شورای ملی تقدیم داشته باعتبار نامه های آقای آقا میرزا طاهر تنکابنی رسیدگی و نظر بصحت انتخابات مزبوره نمایندگی ایشان را از طهران و توابع که با کثرت ۳۲۰۶ رأی از ۱۱۸۰۳ انتخاب کنندگان است تصدیق و بصحت اعتبار نامه ایشان با اتفاق آراء رأی میدهد.

رئیس - نسبت باین رایوروت مخالفی نیست

محمد هاشم میرزا - بنده مخالفم.

رئیس - پس میماند برای جلسه دیگر.

رایوروتی است به آقای مساوات آقای سردار معظم اجازه میفرمایند.

سردار معظم - بنده از اخبار استعفاء دادم رجوع بدیگری فرمائید.

رئیس - استعفاء داده اید.

سردار معظم - خیر حالا استعفاء میدهم.

رئیس - باید قبلاً در شعبه استعفاء داده باشید.

سردار معظم - در خواندن این رایوروت اظهار عقیده بنده فقط حاکی اراده شعبه خواهد بود عقیده خود من نیست (رایوروت شعبه پنجم را راجع بنمایندگی آقای مساوات بمضمون ذیل قرائت نمودند) شعبه پنجم - بدوسیه انتخابات و نمایندگی آقای مساوات رسیدگی کند نظر باینکه شعبه رایوروت خود را در باب انتخابات طهران در زمینه نمایندگی آقای تدین اظهار کرده است لهذا با حفظ آن نظر صحت نمایندگی آقای مساوات تصویب میشود

رئیس - نسبت باین رایوروت مخالفی نیست ؟

آقا میرزا ابراهیم قمی - بنده مخالفم.

رئیس - میماند برای جلسه دیگر طبع توزیع میشود. آقا سید محمد تدین (احضار)

رایوروتی است راجع به آقای رکن الملک قرائت می شود.

(آقای تدین رایوروت شعبه دوم را بمضمون ذیل قرائت نمودند)

شعبه دوم بدوسیه انتخابات خرم آباد و لرستان بدقت رسیدگی نموده و برای استحضار مجلس شورای ملی عرض مینماید که انجمن نظار مرکزی انتخابات در خرم آباد در شعبان ۳۸ رسماً تشکیل گردیده مدتی در خصوص تشکیل انجمنهای جزء در نقاط دیگر مذاکره و تبادل آراء نموده و در نتیجه بواسطه اغتشاش لرستان و تهاجم الوار و طغیان آنها از تشکیل انجمنهای جزء صرف نظر کرده است ولی برای اینکه حتی الامکان اهالی را مطلع و آنها را بشرکت در انتخابات دعوت نمایند در تمام نقاط ممکنه اعلان انتخابات را منتشر ساخته و حتی برای والی پشت کوه بوسیله حکومت خرم آباد مقداری اعلان فرستاده و تقاضای انتشار آنها را در آنجا نموده اهالی آنجا را بشرکت در انتخابات و اخذ تفرغ از حوزه انتخابیه مرکز خرم آباد دعوت نموده است و مطابق تصدیق کتبی انجمن مرکزی جواب از والی پشت کوه و مراجع وصول مراسلات انجمن مرکزی و حکومت خرم آباد و مقداری اضافه اعلان فرستاده و تقاضای انتشار آنها را در آنجا نموده و اهالی آنجا را بشرکت در انتخابات و اخذ تفرغ اهالی خرم آباد و اعلانات مراسله و اطلاع طوائف پشتکوه بانجمن مرکزی رسیده و انجمن عین آنرا برای ایالت بروجرد و لرستان محض اطلاع فرستاده است خلاصه انجمن مرکزی با وجود مشکلات عدیده موفق شده که اغلب ایالت مهم آنجا در اخذ تفرغ توزیع کرده و از این مقدار موازی (۳۷۲۰) ورقه تفرغ بپورق برگشته و آقای رکن الملک با کثرت (۱۷۵۰) رأی از کل آراء مزبوره بوکالت دارالشورای ملی انتخاب شده اند و پس از اتمام قرائت آراء مدتی بیکهفته انجمن مرکزی برای وصول شکایات منتظر بوده و شکایاتی نرسیده لذا اعتبارنامه باسم آقای رکن الملک صادر و خاتمه انتخابات را اعلام کرده است.

رئیس - راجع باین رایوروت مخالفی نیست ؟ (گفته شد خیر) پس رأی میگیریم بنمایندگی آقای رکن الملک آقایانی که تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد آقای آقا شیخ محمد جواد (احضار برای قرائت رایوروت) رایوروتیست راجع با آقای عماد السلطنه باید قرائت شود.

(آقای آقا شیخ محمد جواد در محل نطق حاضر دوقدره رایوروت راجع به آقایان عماد السلطنه و حاج امین التجار نمایندگان اصفهان را دریافت و چند کلمه بطور خفی با آقای رئیس مذاکره نمودند)

رئیس - این رایوروت ها را آقای مخبر مسترد میکنند بماند برای جلسه دیگر.

آقای سردار معظم خراسانی (احضار) رایوروتی است راجع بانقلابات کاشان باید قرائت شود

(آقای سردار معظم خراسانی رایوروت شعبه پنجم را راجع بانقلابات کاشان بمضمون ذیل قرائت کردند)

شعبه پنجم بدوسیه انتخابات کاشان رسیدگی که نظریات خود را ذیلاً بعرض میفرساند. انجمن نظارت انتخابات مطابق قانون در چهاردهم شهر جمادی الثانی ۱۳۳۷ منعقد شده اعلان

انتخابات را منتشر نموده است. از طرف انجمن نظارت جزء یک رأی نطنز و دیگری برای جوشقان تصدیق شده و برای نطنز و نفر نماینده و برای جوشقان یک نفر نماینده از طرف انجمن اعزام شده است. مطابق اعلان انتخابات موقع دادن تفرغ از سوم رجب الی دهم تعیین شده و تا ششم تفرغ داده شده است ولی در تاریخ مزبور حکم توقیف انتخابات از تهران واصل و بموقع اجراء گذارده شده است در ظرف ۳ روز مزبور (۱۰۶۶) ورقه تفرغ داده شده است. علت توقیف انتخابات وصول شکایات از سوء جریان انتخابات و حاضر نبودن زمینه انتخابیه شمرده شده منجمه رئیس نظریه تلگرافی برئیس - الوزراء زمان کرده و از طرف وزارت داخله امر توقیف انتخابات صادر گردیده است پس از مراجعه بحکومت محل برای تحقیق مطلب و حاضر شدن زمینه - اولاً حسب الامر طهران توقیف مرتفع و بانقلابات ادامه داده شده است از سوم شعبان. ثانیاً انجمن منعقد و پس از نشر اعلان از پنجم شعبان شروع بدادن تفرغ شده و تا دهم شعبان تفرغ داده شده است و با (۱۰۶۶) تفرغ که قبلاً داده شده بوده است (۲۲۵۰) تفرغ در کاشان داده شده است از ۱۳ شعبان اتخاذ آراء شروع و تا غروب پانزدهم امتداد یافته (۱۵۴۹) رأی مأخوذ شده است و در ۲۸ شعبان مستخرج و آقای اجلیل الملک دارای (۱۵۲۸) رأی و آقای آقا میرزا سید حسن دارای (۱۵۲۵) رأی شده که انتخابات نطنز از ۱۹ شعبان شروع شده (۲۰۵۷) ورقه تفرغ داده شده و (۱۷۹۵) رأی اخذ شده است آقای آقا میرزا سید حسن (۱۶۳۰) رأی و آقای جلیل الملک (۱۶۲۹) رأی داشتند که انتخابات جوشقان از ۹ شعبان شروع و تا ۱۹ شعبان خاتمه یافته است و آقای آقا سید حسن (۹۴۵) رأی و آقای جلیل الملک ۹۴۲ رأی داشته اند که هر دو انجمن جزء که پس از اخذ آراء میخواستند صندوق آراء را برای استخراج بکاشان فرستند ولی انجمن مرکزی بآراء ملاحظاتی محلی که گویا ملاحظه از تخطی اتباع نائب حسین بصندوق آراء علت اصلی بوده است آوردن صندوقها را بشهر صلاح ندانسته و استخراج آنرا در محل مرجع شمرده است.

بنابر آنچه گفته شد آقای آقا میرزا سید حسن با کثرت (۴۱۰۰) رأی و آقای جلیل الملک با کثرت (۴۰۹۹) رأی مجموع آراء حوزه انتخابیه کاشان و جوشقان و نطنز بسمت نمایندگی انتخاب شده اند و نتیجه انتخابات از طرف انجمن اعلان شده است و انجمن تا یک هفته برای اخذ شکایات دایر بوده است و پنج پاکت اعتراض رسید و انجمن پس از رسیدگی و اعتراضات واصله را رد کرده است

شکایاتی که از انتخابات در دوسیه موجود است بعضی راجع باعمال نفوذ مأمورین مالیه در امر انتخابات است که حکومت محل صحت آنرا تکذیب مینماید پاره شکایات مربوط به این است که حکومت محل و

معاون حکومت طرفداری از انتخابات نمایندگی جمعی می نمایند ولی حکومت محل بی طرفی خود را بیان و می نویسد که خود او و معاونش بانهایت دقت مراقبات قانونی را در انتخابات کاشان کرده اند شکایات دیگر راجع باین است که رئیس انجمن نظارت حسن جریان انتخابات کاشان را تردید و در انجمن نظارت عیناً سوء جریان آنرا تصدیق نموده است در مقابل این نوشته سند دیگری در دوسیه موجود است که رئیس انجمن مزبور این تهمت را از خود دور کرد برعکس صحت جریان انتخابات را تصدیق می نماید یک قسمت از شکایات متوجه به انتخابات نطنز است که شکایات شده است مأمورین دولتی و مخصوصاً مأمورین مالیه مداخله و اعمال نفوذ در امر انتخابات کرده و ضمناً انفصال مأمور انتخابات آنجا شده و حتی نسبت داده شده است که صندوق آراء نظر بامین مالیه آنجا سپرده شده است از طرف وزارت داخله بحکومت نوشته شده است که در صورت تصدیق سوء جریان انتخابات نظر انتخابات آنجا را تجدید نمایند

در مقابل رضانت نامه از حسن جریان انتخابات نطنز و همچنین رضانت نامه راجع بانقلابات نطنز از طرف علماء و معارف انجمن نظارت و حکومت نطنز و همچنین تکذیب نامه راجع به نسپردن آراء نطنز بامین مالیه در دوسیه موجود است همچنین رضانتنامه راجع بحسن جریان انتخابات جوشقان و تصدیق انجمن نظارت آنجا و حکومت محل در دوسیه موجود است همچنین راجع بانقلابات کاشان در مقابل شکایات واصله علاوه بر تصدیق نامه های صحت جریان انتخابات از طرف انجمن نظارت و حکومت از طرف فرقه دموکرات که ورقه حاکی از صحت جریان انتخابات و شکایات از مداخلات ماشاء الله خان برضد انتخابات نیز موجود است - مطابق نوشتجات موجود در دوسیه طرز رفتار ماشاء الله خان نسبت بانقلابات کاشان غیر معلوم و مبهم است شکایات کنندگان از انتخابات مشارالیه را طرف دار انتخابات دانسته و از اعمال نفوذ او شکایات مینمایند. موافقین با انتخابات او را بر عکس مخالف انتخابات دانسته و عملیات مخالفین را منتسب باو میدانند حکومت محل او را در مراحل اول بیطرف در امر انتخابات معرفی کرده میگوید که ماشاء الله خان بواسطه عدم مداخله در انتخابات از شهر خارج شده است و در مراحل ثانی او را مخالف میشارد در دوسیه اسناد دیگری نیز که مستفاد و دال بر هر دو معنی باشد موجود است. بعضی از شکایات کنندگان از انتخابات کتباً اظهار میدارند که مخالف آنها با انتخابات مطابق دستور العمل ماشاء الله خان بوده و مشارالیه برای بدست دادن مدرک برای مخالفین انتخابات توصیه در انتخاب کردن نمایندگی فعلی کاشان خواهند نمود که مطابق همان مدارک شکایات کنندگان انتخابات را غیر آزاد او و مبنی بر تهدید جلوه میدهند پس از صدور حکم تجدید انتخابات در سه

ماضیه باز شکایات واصله سابق تجدید شده است شعبه پس از رسیدگی باسناد موجود در دوسیه نظر باینکه انجمن های نظارت و حکومت محل و یکمده از اهالی صحت جریان انتخابات را مؤکداً تصدیق کرده اند.

انتخابات کاشان را محکوم بصحت دانسته و نمایندگی آقایان آقا میرزا سید حسن و آقای جلیل الملک را تصدیق مینمایند.

رئیس - نسبت باین رایوروت مخالفی هست یا خیر ؟

مدرس - تقاضای تفکیک میکنم.

رئیس - البته در موقع رأی گرفتن تفکیک میشود اول راجع به نمایندگی آقای آقا سید حسن رأی گرفته میشود مخالفی هست یا نه گفته شد خیر رأی می گیریم بنمایندگی ایشان آقایانیکه تصویب می کنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد راجع به آقای جلیل الملک مخالفی هست ؟

حاج شیخ اسدالله - بنده مخالفم.

رئیس - میماند برای جلسه بعد (در این وقت آقای حاج شیخ اسدالله برای قرائت رایوروت احضار) و ایشان رایوروت شعبه ششم را راجع بنمایندگی آقای علی زارع قرائت نموده انتخابات شیراز و توابع تمام مطابق قانون بوده زیرا که مراعات مواد قانونی از نشر اعلانات و دادن تفرغ و اخذ آراء در مدت قانونی بعمل آمده و انجمن های جزء را نیز تمام مطابق قانون تشکیل داده اند و برای تسهیل رأی دهندگان ۳ انجمن جزء علاوه بر آنچه در جدول قانون انتخابات است در محل هائیکه دور از محل تشکیل انجمن بوده و دارای جمعیت زیاد بوده تشکیل داده و انتخابات را در مرکز نقاط جزء جریان و خاتمه داده اند کلیه آرائی که از تمام حوزه انتخابیه مأخوذ شده ۲۶۳۹۱ رأی بوده و آقای آقا علی زارع با کثرت ۱۷۲۸۳ انتخاب شده اند انجمن نظار مرکزی مراعات ماده ۴۵ از قانون را نموده و لی شکایاتی نرسیده است شکایاتی نیز به مجلس نرسیده لذا شعبه با اتفاق آراء صحت انتخاب و نمایندگی آقای آقا علی زارع را از حوزه انتخابیه شیراز و توابع تصدیق مینماید.

رئیس - باین رایوروت مخالفی هست یا نیست ؟ (اظهار مخالفتی نشد) رأی می گیریم بوکالت آقای آقا علی زارع.

رفعت الدوله - عده کافی نیست.

رئیس - کافی است عده ۵۶ نفرند آقایانیکه و کالت آقای علی زارع را تصویب میفرمایند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. رایوروتی است راجع آقای مقبل السلطنه قرائت میشود.

(آقای آقا شیخ محمد جواد بمضمون ذیل قرائت نمودند)

شعبه پس از رسیدگی بدوسیه انتخابات ترشیز - جریان انتخابات را ذیلاً باطلاع نمایندگان محترم می رساند . . .

دره ششم جمادی الاول ۱۳۳۸ انجمن نظامی کزی منعقد شده از نوزدهم جمادی الاول الی پنجم جمادی - الثانی درمرکز حوزه انتخابیه (۱۱۰۴) ورقه تعرفه داده اند و (۸۴۶) ورقه رأی اخذ شده به علاوه شش شعبه نظارت در نقاط ذیل تشکیل داده اند . رستاق کنار شهر . کوهپایه . بجستان . کوه سرخ . قرشه در تمام شش شعبه (۴۳۵۷) ورقه توزیع و (۴۲۷۹) ورقه رأی مأخوذ داشته اند کلیتاً در شهر و شش شعبه (۵۴۶۱) ورقه تعرفه داده شده و (۵۱۲۵) ورقه رأی اخذ کرده اند و حاجی مقبل السلطنه با کثرت (۴۱۴۴) رأی بسمت نمایندگی انتخاب شده اند و پس از خاتمه انتخابات انجمن نظامی یک شعبه برای اخذ شکایات دایر و شکایاتی نرسیده شعبه هم چون انتخابات ترشیز را مطابق مقررات قانون دانسته تا بحال هم شکایاتی نرسیده صحت انتخابات و نمایندگی حاج مقبل السلطنه را تصدیق مینمایند .

رئیس - نسبت باین راپورت مخالفی نیست .

تدین - بنده مخالفم .

رئیس - میماند برای جلسه دیگر چون فعلا در دستور نیست جلسه را ختم می کنیم و جلسه بعد دوباره برقرار میشود .

رفعت الدوله - اجازه میخواهم .

رئیس - بفرمائید - راجع به چه مسئله ایست .

رفعت الدوله - عرض میکنم مقرر فرمائید آقایان سرموقع تشریف بیاورند والا اغلب از آقایان زودتر می آیند و معطل میمانند .

رئیس - وقتیکه اعتبارنامه ها گذشت نظامنامه یک ترتیبی دارد که آقایان در موعد مقرر حاضر خواهند شد . آقای سلیمان میرزا (اجازه نطق)

سلیمان میرزا - چنانچه در خارج عرض کردم اجازه میفرمائید چند کلمه عرض کنم البته آقایان نظامنامه داخلی را ملاحظه فرموده اند و مسبوق هستند نظامنامه داخلی راجع به سئوالات و استیضاح از وزراء ترتیباتی ذکر کرده است مثل این می ماند که و کلاه و قتیقه تمام اعتبارنامه هاشان گذشت و هیئت رئیسه دائمی معین شد آنوقت حق دارند داخل سئوالات از وزراء بشوند ظاهر نظامنامه اینطور میفهماند اما از طرف دیگر ممکن است یک نفر وکیل یا یک نفر ایرانی بعضی اخبار بشنود و تحمل نکند اینست که بنده در جزو اخبار دیروز ۱۶ برج اسد یک ورقه غریبی خواندم راجع باصفهان و خودم و جمیع آقایان را وجداناً و شرافتاً مسئول این میدانم که در این مسئله توجه و دقتی بفرمائید بنابرین در خارج دیشب نظامنامه داخلی را مطالعه کردم بینم که آیا ممکن است قبل از گذشتن اعتبارنامه ها سئوالی از هیئت وزراء کرد دیدم نظامنامه داخلی

نسبت باین مسئله ساکت است

بنابرین قبل از تشکیل جلسه خدمت آقای رئیس شرفیاب شدم و عرض کردم یکمطلبی است با وجودیکه در نظام نامه داخلی مصرح است که و کلاه بعد از گذشتن اعتبار نامه ها باید داخل سئوالات بشوند اجازه بفرمائید محض تذکر آقایان در مجلس رسمی این مطلب را بعرض آقایان برسانم و تقاضا کنم که آقای رئیس بنام مجلس شورای ملی یک اقدامی بفرمائید محققاً همه ما ها میدانیم که یک نفر وکیل بعد از اینکه اعتبار نامه اش گذشت و وارد مجلس شد مثل بنده و قتیقه اعتبار نامه ام گذشت دیگر وکیل طهران نیستم و اینکه گفته می شود وکیل طهران از بابت تقسیمات حوزه انتخابیه است و الا وکیل تمام اهالی ایران هستم کارم منحصر باین نیست که فقط خود را راجع بکارهای طهران وکیل بدانم بنابر این خود را وکیل اصفهان هم میدانم اینست که خدمت آقایان عرض میکنم که چگونه ممکن است که یک نفر ایرانی بشنود که بایک زنی یک شدت و سختی بکنند و ساکت باشد چه فرق می کند زنهای مملکت در هر نقطه ایران باشند ناموس همه ماها هستند حقیقتاً هیچکس قوه تحمل ندارد بنا بر این راپورتیست از اصفهان رسیده میخواهم بخوانم که آقایان بدانند و دقت فرمایند که هنوز پلیس جنوب (که روزهای گذشته در نطق مفصلم عرض کردم) بله پلیس جنوب (یعنی طهران ما را چطور زیر فشار گذاشته وجه صدماتی وارد می آورد) این است قسمت اول پریش یک نفر پلیس جنوب در حمام بایک نفر اهل شهر نزاع میکند و از حمام بیرون میرود که سه نفر از همقطاران خودش را بکمک می آورد آژان نظمیه آنها را ممانعت می نماید آژان را کتک زده و هرچاهم آژان می بینند کتک میزنند در حال رئیس نظمیه جلو گیری مینماید راپورت دیگری این است : (امروز عصر دو سه نفر پلیس شهر جلو یک نفر زن را گرفته ضعیفه از ترس غش می کند آژان که او را ممانعت مینماید او را کتک میزنند کسبه بحمايت آژان پلیس جنوب را کتک میزنند دو نفر آنها را گرفته به کمیسر میبرند یک نفر هم فرار کرده عدّه زیادی از کسبه دکا کین را بسته (انصافاً حق داشته اند زیرا که مسئله ناموس است ناموس آنها هم ناموس ما است تصدیق کردند) چند نفر از علماء را بر داشته اداره حکومتی آمده اظهار عدم تأمین مینمایند و میگفتند اگر این قسم باشد دکا کین را فردا باز نخواهیم کرد حکومت رئیس نظمیه را با رئیس ژاندرمری خواسته گفتند چند نفر ژاندارم کمک نظمیه بدهند که امشب اتفاقی روی ندهد تا فردا رئیس پلیس جنوب را ملاقات و قراری در این موضوع بدهند و جلو گیری شود آیا پلیس جنوب که امنیه مملکت ما است زنهار و نوا میس مارا اینطور حفظ می کنند این است که از تمام آقایان و کلاه تقاضا میکنم که با وجود اینکه

اعتبارنامه هاشان تماماً نگذشته باینده موافقت فرمایند که آقای رئیس یک اقدام جدی بفرمایند و از طرف مجلس و از طرف خود مراسنه بهیئت وزراء مرقوم فرمایند که نظایر و امثال آن بعد دیده نشود (جمعی تصدیق کردند)

رئیس - در اینکه آقایان و کلاه قبل از گذشتن اعتبارنامه شان حق استیضاح و سئوال دارید یا خیر بنده نمیتوانم اظهار عقیده نمایم مجلس هم در این باب تفسیری نه نوشته ولی برای اینکه تقاضای آقای سلیمان میرزا انجام یافته باشد همان طور که تقاضا کردند به هیئت وزراء نوشته می شود و جوابش را اینجا قرائت خواهند کرد .

سردار معظم - چه نوشته خواهد شد .

رئیس - همانطوریکه یک نماینده در پارلمان سئوال می کند نوشته خواهد شد که این مسئله صحت دارد یا خیر ؟

سردار معظم - بنده خواستم عرض کنم که این فرع از یک اصل کلی است . این قضایا ممکن است همه روزه تکرار شود اصلاً بعقیده بنده باید گوشزد که این وجود عاطل و مضررا چرا در اصفهان گذارده اند بماند و یا چرا باید در ایران باشد (اغلب تصدیق کردند)

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - موضوع عرایض بنده راجع بمندرجات بعضی از جرائد است . بعضی از جرائد همانطور که اغلب آقایان ملاحظه فرموده اند در درج مذاکرات مجلس آن دقت را که باید بکنند منظور نمیدارند و مخبرین آنها که در اینجا حاضر میشوند بواسطه اینکه چندین دقت نمی کنند مطالب را برخلاف واقع درج و انتشار میدهند و ممکن است سوء اثراتی تولید نماید شاهد عرضم مذاکره جلسه شنبه است هم جلسه صبح و هم جلسه شب این روزنامه روزنامه بامداد روشن است که فعلاً در دست من است بنده در این روزنامه چندین جا می بینم که برخلاف واقع نوشته شده است اول راجع به پیشنهاد آقای مدرس راجع به کافی نبودن مذاکرات اینجا مینویسد که بعضی از آقایان تقاضا کرده اند که به جلسه بعد موکول شود . در صورتیکه چنین تقاضائی درین نبود دویم در موضوع تقاضای رأی با اوراق اینجا مینویسد که شاهزاده سلیمان میرزا این تقاضا را کردند . در صورتیکه تقاضا کننده آقای فهیم الملك بوده سیم مینویسد که اعتبارنامه شاهزاده نصرت الدوله بموجب ۴۷ رأی در مقابل ۳۰ رأی تصویب شد در صورتیکه عدم اعضاء مرکز اینقدر نبوده دیگر میگوید راپورت نمایندگی آقای عدل السلطنه نماینده کرمان را آقای حاج آقا قرائت فرمودند در صورتیکه آقای حاج آقا تشریف نداشتند . و آقای آقا شیخ محمد جواد خراسانی قرائت فرمودند . این قسمت راجع به بامداد بوده همچنین ستاره ایران راجع به جلسه دویم مذاکرات

شنبه یک چیزهایی نوشته منجمه میگوید مجلس با حضور ۵۳ نفر تشکیل شد (مجلس ما) در صورتیکه این طور نبوده و ۵۵ نفر بوده ثانیاً در موضوع اعتبار نامه بنده میگویند که آقای حاج اسدالله به اعتبارنامه بنده اعتراض کردند . اما باوجود اعتراض اعتبارنامه بنده با کثرت تصویب شد .

البته تصدیق میفرمائید که اینطور مطالب در خارج بواسطه بی دقتی مخبرین (نه بواسطه جهات دیگر البته تصدیق میکنم که هیچ غرض شخصی در بین نیست)

ممکن است سوء اثراتی کند . بدیهی است موافق نظامنامه داخلی اگر نسبت بیک راپورتی اعتراضی بشود (مثل اینکه امروز هم همینطور شد و ملاحظه فرمودید) در آن جلسه نسبت به آن اعتبارنامه مذاکره نمیشود و موکول به جلسه دیگر میشود . چطور میشود که معترضی نسبت به اعتبارنامه بنده بوده و معذالک مجلس در همان جلسه رأی گرفته باشد .

باین جهت بنده لازم دانستم که خلاصه آن موضوعات را به آقایان تذکردهم و هم چنین در آن روزیکه آقای سلیمان میرزا در نطق مفصل شان بیاناتی فرمودند یک قسمت از آنها حذف و در قسمت دیگر زیادی نوشته شده و راجع به جمله مختصری که بنده عرض کردم یک تعریفاتی شده .

لهذا بنده از مقام ریاست تقاضا مینمایم که یک فکر اساسی برای حل این موضوع بفرمایند که در آتیه همه روزه ما محتاج به تصدیق یا تکذیب یا توضیح نشویم .

رئیس - فکر اساسی شده است مجلس یک مطبوعه روزنامه خواهد داشت که تمام مذاکرات بطور تفصیل در آن روزنامه طبع و توزیع خواهد شد . ولی موقوف باین است که هیئت رئیسه دائمی معین شود . چون این کارها از حدود اختیارات رئیسه موقتی خارج است . به علاوه شخصی معین خواهد شد که همه روزه جراید را بخواند و این قبیل مطالب را تذکر بدهد که برای روز بعد اصلاح و تصحیح نمایند . پس از اینکه هیئت رئیسه دائمی معین شد لایحه برای تأسیس روزنامه و مخارج لازم آن به مجلس خواهد آمد .

اگر تصویب فرمودند آن روزنامه تصویب میشود و این معایب مرتفع خواهد شد دیگر کسی اظهاری ندارد چه (گفته شد خیر) پس جلسه را ختم می کنیم .

سردار معظم - جلسه عصر است ؟

رئیس - بلی .

(مجلس نیم ساعت قبل از ظهر ختم شد)

جلسه ۱۱

صورت مشروح مجلس عصر یوم سه شنبه

۱۷ برج اسد ۱۳۰۰ مطابق ۴

ذی حجه الحرام ۱۳۳۹

مجلس نیم ساعت قبل از غروب در تحت ریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید .

رئیس - صورت مجلس امروز صبح چون هنوز حاضر نشده لهذا در جلسه بعد خوانده خواهد